

Praktisk-kunstneriske fag 2: tegning, form, farge, håndverk og kunst- og arkitekturhistorie

Felles programfag

Omfang: 280 timer (4 uketimer)

Formål og perspektiv

Praktisk-kunstneriske fag 2 bidrar til å formidle et innhold og stiller utfordringer som ikke kan erstattes av andre fag. Balanse mellom teoretiske, praktiske og kunstneriske fag ivaretar en sunn vekslings mellom ulike aktiviteter i løpet skoleuka. Gjennom praktisk, skapende arbeid skal elevene øves i å gjennomføre kunstneriske arbeidsprosesser. Bredden i kunstfagtilbudet skal bidra til å gi elevene tilgang til varierte erfaringer i møte med seg selv og verden. Kunstnerisk fordypning beriker både følelseslivet og opplevelsen av virkeligheten, og skal gi elevene verktøy til å erfare og utvikle et eget uttrykk. Kunstfagene skal skape balanse i elevenes skolehverdag, og er vesentlig for å utvikle estetisk sans. Fagene taler til hele mennesket og bidrar til elevenes utvikling og dannelse. Kunstfagene har en positiv helseeffekt, og skal bidra til selvregulering og psykisk helse. Det kunstneriske er et av de viktigste pedagogiske virkemidler i steinerskolen og er en metodisk vei til erkjennelse gjennom opplevelser og praksis. Opplæringen skal utvikle og stimulere skaperglede, aktivitetstrang, ferdigheter og forståelse for kunstneriske virkemidler. Den skal også oppøve konsentrasjon, evne til å fordype seg, presisjon og praktiske ferdigheter, og ikke minst viljen. Opplæring i kunstfag skal øve iakttagelse, oppmerksomhet, nærvær, refleksjon og evne til forvandling. Arbeidet i verkstedene skal bidra til elevenes livsmestring i form av verdifulle erfaringer i å gjennomføre en arbeids- og forvandlingsprosess. Gjennom opplæring i forskjellige teknikker og i møte med ulike materialers kvaliteter og egenskaper skal elevene opparbeide forståelse for ulike kunstneriske uttrykk. Opplæringen skal bidra til å lære elevene å behandle materialer og verktøy i et bærekraftig perspektiv. Gjennom håndens arbeid blir læring til en dypere erkjennelse.

Kjerneelementer

Kreative prosesser

Opplæringen i praktisk-kunstneriske fag 2 skal utvikle og stimulere skaperglede og aktivitetstrang. Elevene skal bli kjent med og utforske ulike teknikker og kunstuttrykk. I alle kunstfagene er observasjon og undring viktig. Opplæringen skal gi vekstbetingelser for den enkeltes individualitet gjennom kunstneriske opplevelser. Den skal stimulere utfoldelsen av egen personlighet i ulike kontekster og uttrykk.

Håndverksmessige og kunstneriske ferdigheter

Elevene skal gjennom praktisk arbeid i ulike teknikker og håndverk utvikle ferdigheter i arbeid med to- og tredimensjonal form. Samtidig utvikler de materialforståelse og lærer å behandle verktøy og materialer på en hensiktsmessig måte i et bærekraftig perspektiv.

Estetisk opplevelse og erkjennelse

Formidling av en variert og bred estetisk opplevelse er en sentral oppgave i faget. Elevene skal utvikle evnen til å sanse, forme og formidle et variert kunstnerisk uttrykk. Forståelse for samspillet mellom visuelle virkemidler er avgjørende for en helhetlig opplevelse av kunstens grensesprengende kraft. Opplæringen i fagene maleri, form, tegning, grafikk og ulike håndverk skal utvikle grunnleggende ferdigheter innen kunst og håndverk. Målet er at elevene skal oppleve og forstå at alle disse fagene gir betydningsfulle opplevelser og erfaringer i vårt indre liv og psykisk helse og at alle kunstneriske prosesser krever konsentrasjon, nærvær, følsomhet, nøyaktighet og utholdenhet.

Individ og felleskap

Faget skal formidle kontrasten mellom individuell og sosial kunstnerisk virksomhet; elevene skal få erfare forskjellen mellom å skape et individuelt og et felles kunstnerisk uttrykk. Opplæringen skal stimulere individuelle kunstneriske og håndverksmessige ferdigheter på den ene siden og samspill og utøvelse av sosial kompetanse på den andre. Faget skal være identitetsskapende innenfor en sosial kontekst. Elevene skal lære å vise lojalitet til og respekt for et felles overordnet mål. De skal oppleve og forstå sosial avhengighet i kreative prosesser.

Kunst og kulturforståelse

Opplæringen i praktisk-kunstneriske fag 2 skal bidra til at elevene skal kunne oppleve, forstå, analysere og tolke de ulike kunstartenes og håndverkernes utvikling og betydning, blant annet i lys av de ulike kulturers identitet fra oldtiden til samtiden.

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne

- planlegge og gjennomføre en faglig prosess fra impuls fram til endelig uttrykk
- utforske virkemidler, materialer, og uttrykksformer i arbeide med kunst og kunsthåndverk
- vise selvstendighet og kreativitet i utvikling og gjennomføringen av ulike prosjekter innenfor forskjellige kunst og håndverkstradisjoner
- bruke sine ferdigheter i ulike teknikker og kunstformer
- gjengi og tolke sanseintrykk
- vise innsikt i og forståelse for kunst- og kulturhistorie gjennom praktisk utførelse
- formidle forståelse for komposisjon, visuelle og romskapende virkemidler
- behandle verktøy og materialer hensiktsmessig og i et bærekraftig perspektiv
- samarbeide med andre for å skape et felles kunstnerisk uttrykk

Innhold og arbeidsmåter

Opplæringen i praktisk-kunstneriske fag 2 baserer seg på skapende arbeid i ulike verksteder. Gjennom arbeid i ulike teknikker oppøves erfaring med materialer og verktøy, samt erkjennelse om hvordan visuelle virkemidler kan anvendes til å skape et uttrykk. Elevene øves i å planlegge og gjennomføre en skapende prosess fra idé til produkt. Refleksjon over kunstneriske prosesser og de ulike virkemidlenes særpreg og anvendelse står sentralt i undervisningen. Faget skal stimulere individuelle kunstneriske ferdigheter på den ene siden og utøvelse av sosial kompetanse på den andre.

Opplæringen tar utgangspunkt i alderstrinnets særpreg, og elevene føres gradvis mot større selvstendighet og bevissthet om eget uttrykk i løpet av et treårig løp. I Vg1 legges det vekt på eksperimentering med ulike materialer og grunnleggende undervisning i forskjellige teknikker. I Vg2 åpnes det for at elevene i større grad utvikler et personlig uttrykk og arbeider med mer avanserte og krevende teknikker og prosjekter. I Vg3 legges det i større grad vekt på valgfrihet og elevens mulighet til å fordype seg i sine interesseområder. Dersom det er mulig, bør undervisningen inneholde tverrfaglige prosjekter som gir forståelse for sammenhengen mellom ulike fag. Eksempler på tverrfaglige prosjekter kan være fargelære og optikk, matematikk, geografi, og perspektivtegning, norsk og kalligrafi/illustrasjon/design.

Vurdering

Underveisvurdering

Formålet med underveisvurderingen er å medvirke til å fremme læring og utvikle kompetanse i praktiske kunstfag. Elevene viser og utvikler kompetanse i faget når de i praktisk skapende arbeid utvikler egne uttrykk og reflekterer over prosess og produkt. Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom å utforme varierte oppgaver som fremmer kreativitet, individuelt særpreg og skaperglede. Læreren veileder eleven tett i arbeidsprosessen, og faglig veiledning og egen refleksjon går hånd i hånd. Det legges vekt på at eleven er åpen for innspill og klarer å nyttiggjøre seg veiledningen. Vurderingen kan også foregå i gruppesamtaler, der elevene samtaler om egne og andres arbeider. Egenvurdering kan gjøres skriftlig eller i samtale med læreren. Etter hver periode får eleven en skriftlig eller muntlig underveisvurdering, der det legges vekt på utviklingsmuligheter i faget. Elevens kompetanse måles i lys av et treårig læringsløp ut fra prinsippene om vurdering for læring.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i faget ved avslutningen av opplæringen. Grunnlaget for standpunkt karakteren i faget baserer seg på en samlet vurdering av alle delfagene med vektlegging av kompetansenivået i undervisningsperiodene nærmest avslutningen av opplæringen. Sluttvurderingen bygger på tilstrekkelig mange og ulike vurderingssituasjoner, der fagets kompetansemål er representert. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist sitt faglige nivå. Læreren skal sette karakter i programfaget basert på kompetansen eleven har vist både praktisk, skriftlig og muntlig. Eleven skal ha én standpunkt karakter i programfaget.